

UZASADNIENIE

Nowelizacja ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza zmiany polegające na umożliwieniu obywatelom polskim przebywającym za granicą głosowania korespondencyjnego oraz ułatwieniu głosowania przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariuszy formacji podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, pełniących służbę poza granicami państwa.

Dotychczasowe przepisy nie uwzględniały specyfiki tych środowisk. Polacy za granicą żyją w dużym rozproszeniu, często w miejscach znacznie oddalonych od polskich placówek konsularnych, w których organizowane są punkty do głosowania. Dotychczasowe prawo, w specyficznym środowisku diaspory polskiej, stosowało kalkę zasad wyborczych obowiązujących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W efekcie, spośród blisko miliona Polaków przebywających za granicą (dokładne liczby nie są znane, są to jedynie szacunki Ministerstwa Spraw Zagranicznych) w procesie wyborczym uczestniczy zaledwie od 35 do 80 tys. osób. Podczas dotychczasowych wyborów stosowano ponadto niewygodną procedurę przewidującą konieczność każdorazowej rejestracji wyborców, a wszyscy wyborcy zagraniczni przypisani byli do okręgu wyborczego Warszawa-Centrum.

Nowelizacja ustawy wydaje się tym bardziej potrzebna, że od momentu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej z kraju wyjechała, w poszukiwaniu pracy, znaczna liczba osób. Grupa ta w praktyce posiada bardzo ograniczone możliwości wyboru swojego przedstawicielstwa, od którego mogłaby wymagać reprezentowania w parlamencie spraw polskiej diaspory.

Zasadnicze zmiany, które zakłada nowelizacja to:

- wprowadzenie przejrzystego i wygodnego trybu rejestracji wyborców (może on także ułatwić placówkom konsularnym ocenę liczby osób posiadających polskie obywatelstwo, które na stałe przebywają w okręgu konsularnym),
- wprowadzenie możliwości głosowania korespondencyjnego (wszystkie kraje „starej Unii” posiadają możliwość głosowania w tej formie),
- utworzenie dodatkowego okręgu wyborczego, dzięki któremu Polacy za granicą będą wybierać „swoich” parlamentarzystów, którzy zadbają o interesy polskiej diaspory na forum polskiego Parlamentu.

Powyższe rozwiązania powinny zaowocować znacznym wzrostem liczby Polaków głosujących za granicą, a utworzenie oddzielnego okręgu wyborczego będzie czytelnym sygnałem, że Polska chce utrzymywać kontakt z Polonią, traktując ją poważnie i podmiotowo.

Wybory zorganizowane na określonych nowelizacją zasadach, poza odzwierciedleniem rzeczywistych preferencji wyborczych Polaków mieszkających za granicą, będą rozbudzać i utrwalać ich postawy obywatelskie. Z pewnością będzie to istotny czynnik wiążący Polaków za granicą ze sprawami polskimi, a to służyłoby podtrzymaniu więzi z Ojczyzną.

Projekt nowelizacji przygotowany został w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, przy współudziale doświadczonych dyplomatów od lat zaangażowanych w organizację wyborów dla Polaków przebywających poza granicami kraju.

Rozstrzygając, które okręgi wyborcze zostaną pozbawione części dotychczas przypadających na nie mandatów, kierowano się zasadą by w maksymalnym stopniu zachować reprezentację poszczególnych regionów w Parlamencie. W tym celu zidentyfikowano okręgi wyborcze, gdzie występowała dotychczas największa nadreprezentacja, tzn. na jeden mandat przypadało najmniej wyborców.

W przypadku Senatu takim okręgiem okazał się okręg wyborczy nr 17. Posiadał on dotychczas 3 mandaty przy liczbie wyborców 739 860, co oznacza, że na 1 mandat przypadało 246 620 wyborców (przy średniej krajowej 302 290,3

wyborców na 1 mandat). Po zredukowaniu w tym okręgu wyborczym liczby mandatów senatorskich do 2, na 1 mandat senatorski przypadać będzie 369 930 wyborców. Liczba ta wprawdzie odbiega od średniej krajowej, ale nie wyróżnia się w sposób szczególny na tle innych okręgów wyborczych takich jak na przykład okręg nr 9 z siedzibą w Łodzi – 350 697,5 wyborców na 1 mandat, okręg nr 12 z siedzibą w Krakowie – 351 405,3 wyborców na 1 mandat, czy okręg nr 19 z siedzibą w Warszawie – 364 661,5 wyborców na 1 mandat.

W przypadku Sejmu liczbę mandatów ograniczono w okręgu nr 15, posiadającym dotychczas 9 mandatów na 543 069 osoby uprawnione do głosowania (tzn. 60 341 wyborców na 1 mandat) oraz w okręgu nr 18 posiadającym obecnie 12 mandatów na 739 860 osób uprawnionych do głosowania (tzn. 61 655 wyborców na 1 mandat). Po dokonaniu proponowanych zmian w okręgu nr 15 przypadać będzie 67 883,6 wyborców na 1 mandat, natomiast w okręgu nr 18 – 67 260 wyborców na 1 mandat. Liczby te wprawdzie odbiegają od średniej krajowej, która wynosi 65 715,3 wyborców na 1 mandat, ale i tak zachowane proporcje pozostają korzystniejsze niż w wielu innych okręgach. Na przykład w okręgu nr 2 z siedzibą w Wałbrzychu na 1 mandat przypada 71 286,4 wyborców, w okręgu nr 9 z siedzibą w Łodzi na 1 mandat, przypada 70 139,5 wyborców, zaś w okręgu nr 19 z siedzibą w Warszawie na 1 mandat przypada aż 73 345,7 wyborców.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt

- osoby zamieszkałe lub przebywające poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej posiadające prawo do głosowania w wyborach Prezydenta RP oraz w wyborach do Sejmu i do Senatu,
- konsulowie Rzeczypospolitej Polskiej i placówki konsularne.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt został przekazany do konsultacji społecznych z krajowymi i zagranicznymi instytucjami pozarządowymi wspierającymi Polonię i Polaków za granicą – organizacje te wyraziły szerokie poparcie dla proponowanych w projekcie zmian. Projekt został ponadto uzgodniony w ramach uzgodnień międzyresortowych z członkami Rady Ministrów oraz skonsultowany z Państwową Komisją Wyborczą. Projekt był także, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z ustawy o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, umieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – uwag ani propozycji nie zgłoszono.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Ostateczne koszty druku i dystrybucji kart do głosowania korespondencyjnego nie są możliwe do oszacowania na obecnym etapie prac nad projektem, gdyż nie wiadomo ile osób uprawnionych zechce skorzystać z tej formy głosowania.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Brak wpływu.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Brak wpływu.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Brak wpływu.